

Ellerin yaptıkları

Son yıllarda sağlık alanında yaşadığımız büyük sarsıntı ve sıkıntılar, hatta birçoğumuzu da içine alan felaketlerin acıları henüz geçmeden, bir-iki yıldır “mevzuat hazretleri”nin bizi şaşkınlığa uğrattığı sivil darbelerle bunaldık. Birkaç sayı önce yazdığım editör yazısında “hizmet erbabı” olarak reçete yazmaktaki büyük “kısıtlama ve ciddi zikzak”lardan kısmen kurtulsak da, çoğumuzun akıl erdiremediği sağlık politikasının “sat-kurtul”unu artık ben bile anlamaya başladım. Hani, vaktizamanında maarif vekili “Şu okulları kapatsak ne kolay olurdu işler” mealinde söylediği gibi, sağlığı da bir özel sektöre tümü ile devretsek bu “Sihhat ve İçtimai Muavenet Vekilliği” ne güzel de idare edilebilecek. Doğaldır ki politikayı belirleyen her halükârda sevabını da günahını da, doğrusu sonucu üstlenecektir, hem bu dünyada hem de ötekende.

Atatürk Devrimleri’ni kanunla yaptık ama, bugün nerelere gelyoruz. Peki sosyal devlet dedik anayasamızda da, ne kadarını tıpta (kardiyojide) gerçekleştirdik? Galiba pişman da olduk dedüğimize. YÖK yasasını yazdık, ama öyle uyguladık ki, pişman olduk yazdığımızı. Şimdi de aman gitmesin diye ağlayanımız çok.

Yukarıdaki siyasi içerikli düşünce ve yazılarımın bir bilim dergisinde işi ne diye lütfen sormayın. Yarın anlaşma yaptığımız Bağ-Kur ile randevum var. On beşinci gününde geçici pacemaker’i olan hastaya, anlaşmaların imzalanmasına rağmen kalıcı pacemaker onayı vermeyen ve hastayı da bizi de ortada bırakan yöneticilere ricaya-eğitime-uzlaşmaya gideceğim. İş gücü bıraktık.

Dergi baş editörü olarak bendeniz de kanun koyucuların, yönetmelik yapımcıların ve genel tebliğ düzenleyenlerin buyrukları altındayız. Bir de memur takımındanız. Bu derginin yaşaması, birçoğunun yaşamak için çırpınması, hatta bazılarının reanimasyonda akıbetlerini beklemeleri bizi bağlayan kararlardan değil mi? İşte uzun lafın kısası.

Heart Rhythm dergisi aynı isimli derneğin yayın organı; Baş editör Douglas P. Zipes’in baş yazısı dikkat çekici. Dergilerinin New York Times’da ciddi şekilde konu edilmesinden pek mutlular. Bizler de Feriye Lokantasından. Yayın hayatına atılmanın en önemli hedeflerinden olan “Index Medicus” a kabul beklediklerini üçüncü paragrafın son satırında vurgulamış. Çıktıkları 2004 yılında dört sayı bastıklarını, 22-30 sahife ilan aldıklarını biraz da üzülerek söylüyor. Bence arkalarında 4000 üyesi olan bir Zipes için gerçekten sıkıntılı bir durumdu. Ama en güzeli, hakemlik işlemleri 7-8 günde bitiyor ve üç ayda basılıyor (AKD’de 8 hafta ve 6-12 ay). Kabulünün 5-7. gününde de elektronik olarak PDF ortamında yayınlayacağını duyuruyor.

Yukarıdaki siyasi bilgilerin ışığında Zipes’in aldığı yola bakıp da, artık AKD’ye ve diğer Türk kardioloji dergilerine vah vah diyemezsiniz.

American Journal of Cardiology’nin baş editörü William Clifford Roberts, yazarların önerdikleri hakemlere yollanan yazıların %32 (2,109) olduğunu bildiriyor. Anadolu Kardioloji Dergisi’nde bu oran oldukça düşük. Aynı kurumdan ya da konu ile ilgili hiçbir araştırmaması olmayan akademisyenler maalesef bizde sıklıkla önerilmekte; ayrıca neden istendiği de sorulmakta. Olgu sunumlarının dergilerinde yalnızca %2 sahifeyi oluşturduğunu bildiriyor. Anadolu Kardioloji Dergisi’nde de reddedilen yazıların çoğu olgu su-

numudur ve bu oranı yine de yakalamamız pek olası değil. Sayın editör Prof. Kudaiberdieva bu konuda ciddi uyarılarda bulunsa da olgu sunumları bence çok ilgi çekici oluyor. Türk Tıp Dizini galiba beni yine uyaracak.

AJC “Top Reviewers in 2004” başlığı altında 17 “Board Member” adı vermiş. Bunlar içinde bizim de uluslar arası yayın kurulumuzda olan Nanda’nın bulunması beni gerçekten çok mutlu etti.

New England Journal of Medicine dergisi de Şubat 2005’de hakemlerine şükran yazısı yayınladı. Ben hakemliğin ne denli özel bir iş olduğunu önceki ciltlerden birinde Tobiaf’dan atıfla sizlere sunmuştum. Yalnızca “uygun” ya da “uygun değil” şeklinde çok fazla özet ve tasarrufla cevap veren hakemlerimiz var. Bir dergide “önce hakem”. Bunu AKD’nin günlük toplantılarında hep hissediyorum.

En acısı American Heart Journal’ın başına gelen; Patel H, bir yazı yolluyor, 2004’te basıyorlar. Daha sonra bir de bakıyorlar ki yazı büyük oranda De Von’un 2002 yılında Heart and Lung dergisinde çıkan yazısından alınmış, aşırılmış (plagiarism). Editör olarak Robert M. Califf’e düşen görev bunu dergilerinde, başları önlerinde, yüzleri kızarak ve kahrolarak itiraf edip özür dilemek (sahife: 74). “that it will not recur”. Bu olay yazılarında “felaket” olarak isimlendirildi. Allah kimsenin başına vermesin. Acaba hakemleri ne hissetti?

Heart dergisi 2005 yılındaki bir sayısında editörler adına R. Hall, genç ve aktif hakemlerle uluslar arası yayın kurulunu genişlettik diyor. Her yazı AKD’nin de yapmaya çalıştığı gibi yayın kurulu üyeleri tarafından gözden geçiriliyor, ama vakit bulamıyorlar diye nazik bir sitem ekliyor. Daha cesur bir tavırları var: Editör ofisi ümit olmayan yazıları üç hafta içinde geri yolluyor, hakeme gerek yok kararı ile.

Heart “big problem” diyor: kabul ve yayın arasındaki sekiz ay için. Mazeretleri; yollanan yazı sayısının artması, buna karşılık yıllık sayılarının sabit kalması. Çare: ret oranı yükseltilmeli. Yollanan yazı 1999’da 1150 iken 2004’de 2300’e çıkmış. Ayrıca orijinal araştırmaları kabullerinden sonra 2 hafta içinde web sayfasında yayınlamak da bir çare gibi görünüyor. Olgu sunumları da basıma alınmayacak ve sadece web’de görülecek .

Cardiovascular Research’in baş editörü Hans Michael Piper 2005’de impakt faktörlerinin iniş-çıkışlarından şikayetçi. The Heart’ın en az iki misli impakt faktöre sahip olmalarına karşın her yıl Institute of Scientific Information’un yayınlarını nefeslerini tutarak beklediklerini bildiriyorlar. Peki biz (AKD) ve diğer biz ne yapıyoruz? Vakıf kuruyoruz.

British Medical Journal’ın önceki editörü Richard Smith ise ilaç endüstrisinin çalışmaları ve yayınları ciddi şekilde maniple ettiğini, bir hastanın birkaç araştırmada kullanıldığından endişe duyduğunu bildiriyor.

Anadolu Kardioloji Dergisi yaz aylarında da, Haziran sayısında 1440 defa ziyaret edildi. Böylece çıktığı yıldan beri toplam 24351 elektronik ziyaretçisi oldu. Başlık “Ellerin Yaptıkları” idi. Bu da bizimki.

Prof. Dr. Bilgin Timuralp, Eskişehir, Türkiye